

13. prosince 1997

SP **MAGAZÍN**

ČÍSLO 50

**ČESKÁ
POLITICKÁ SCÉNA
-VIDĚNO ČTYŘMI**

**HORKÁ POŠTA
ZA POLÁRNÍM
KRUHEM**

**Simonu
Postlerovou
láká
muzikál**

**MÉDIA KLUB: SLOVO JAKO PRVNÍ
A JEDINÝ DENÍK PRICHÁZÍ
S NABÍDKOU VLASTNÍ
EDICE CD**

Dusno na politické scéně a zase před Vánocemi! Padla vláda, padaly poslanecké hlavy, kývala se křesla předsedů. Slovo demise svištělo vzduchem i telefonem. Jako by se už jednou stalo... národ je z předvánočního rozjímání opět vytržen mocenským bojem. Ten současný nemusí mít podobně kladné důsledky jako ten před osmi lety. Nepředjíme. Česká republika je v jiné situaci a musí se z ní i jinak dostat.

... A JAK DÁL?

Miroslav Singer

Cyril Höschl

V čem jsou příčiny současné politické situace u nás?

Jaké je východisko z tohoto stavu?

EKONOM - Miroslav Singer

Dilem je destabilizace zpožděnou ozvěnou ekonomických problémů z první půle tohoto roku, ty lze spíše považovat za spouštěcí mechanismus. Podstatnější roli hraje dlouhodobý trend k rozpadu koalice, který bylo možné pozorovat už před volbami. Dalším faktorem je mírně řečeno přezíravý vztah špiček ODS, v čele s V. Klausem, k vytváření a udržování práva, ale i jejich objektivně daná neschopnost se v právní problematice orientovat. Ta způsobilá řadu skandálů i v posledních dvou letech, kdy už k nim při ráznějším přístupu v takovém množství docházet nemuselo. Skandály právě v obtížné době rezonují celou politickou scénou. Ano, nejsou výsadním znakem ODS, mají je všechny politické strany, ODS je však jako hegemon vlády a strana s viditelnou ráznou osobností v čele vnímána jako hlavní viník - toto image si ovšem diletantským vztahem k médiím spoluvytvořila. V neposlední řadě je riskantní i přijímání darů od postav ze zákrobí a vůbec prostorů mimo tento svět (viz. Faust).

Knížecí rada, kterou bylo možné v poslední době slyšet od řady politiků, poradců a analytiků, zní: „Východiskem je rychlé vytvoření silné, akceschopné, stabilní vlády osobností.“ Na rovinu, taková vláda by byla hezká a státu pomohla, ale při dnešním složení parlamentu a Klausově vůli znovu kandidovat do čela ODS k jejímu sestavení těžko dojde. Zdá se, že jediná silná vláda může dnes být sestavena na základě výsledků nových voleb.

Protože ekonomice škodí především nejistota, je třeba k volbám směřovat rychle a nesoustředovat se moc na vytvoření vlády prozatímní (osobně si umím představit, že prozatímní vláda Klause může zemi do voleb klidně dovést). Bojím se, že další pokusy o sestavení „silné, akceschopné, stabilní vlády osobností“ mohou parlament destabilizovat tak, že nebude schopen se dohodnout ani na volbách. Nerad bych zažíval několik let naprosté politické nestability.

PSYCHIATR - Cyril Höschl

Příčiny současné politické krize můžeme hledat v několika rovinách. Jako první se nabízí role jednotlivých aktérů. V určitém odstupu se však objevují obecnější zdroje. Všimněme si, že česká pravice nikdy dobře nefungovala, což únor 1948 předvedl. První republika byla rozhádaná a její politická integrita stála a padala s charismatem Masaryka. Tatičkovský model státní moci je u nás hluboce zakořeněn, podobně jako absence politické kultury na úrovni stranické. Tak opět - nihil novum sub sole. Pro dost lidí je též nestravitelná postava Václava Klause. Je to nadprůměrně inteligentní, neobyčejně pracovitý a fyzicky i psychicky mimořádně disponovaný státník, který v mnoha ohledech nemá u nás konkurenci. Je snad nejintegrovanejší postavou naší politiky, se svými přednostmi i nedostatky. Jedním z jeho politických „nedostatků“ je neschopnost lidem lichořit. Jde ihned po problému, nedává soupeři šanci k ústupu. To méně velkorysí lidé neodpouštějí. Je to člověk s vizí, která je koncizní a dosti jasná. Problém je v tom, že i kdyby nebylo ostudných finančních zápletek ODS (ostatně - která strana je nemá?), zřejmě by se ukázalo, že Klausova vize, které je tak zásadně věrný, se pro tento národ nehodí. Nemáme v sobě ono skandinávsko-americké protestantské nutné pro chladnokrevné nasazení s prvky askeze (všimněte si, že V. Klaus nekouří, sportuje a pilně pracuje 16 i více hodin denně). Zde asi padla kosa na kámen. Třetím faktorem je počáteční zdar Klausova frontálního útoku na postkomunistické politické síly, tak uniformní v celém býva-

lém východním bloku. Řada lidí z té doby mu založení ODS neodpustila. Jeho režim se jako jediný na delší dobu odtrhl od celkem shodného vývoje v mnoha postkomunistických zemích. Proto zde snaha sesadit Klause trvala průběžně. Nejde o spiknutí. Jde o to, že všechny tyto faktory, u každého jiný, se v poslední době sečetly a spustily sled událostí. Klaus nebezpečí tohoto vývoje hrubě podcenil.

Lidé této země představovali až do minulé soboty „klidnou sílu“. Snесли zpomalení růstu mezd, povodňovou katastrofu i koaliční tahanice. Nyní naslouchají politikům, kteří devótní piruety mění mávnutím proutku v potoky jedovatých slin, a nestačí se divit. Přicházejí na to, že politika je cynické kalkulační řemeslo, kde iluzemi přátelství, věrnosti, apely na čest a svědomí lze pouze promyšleně obehřávat naivnější občany. Máme teď ale šanci ukázat, že jsme lepší než ti, kteří to takto chápou. Bude-li nás někdo převyšovat, podporujeme ho, je to pro naše dobro. Bude-li bohatší, přejme mu to. Přející bývají v životě šťastnější. Dělejme všude, kde to umíme, poctivě to své: pečujme o lidskou svobodu, chraňme soukromí, trvejme na dodržování zákonů. Dávejme okolí i světu najevo, že krize našich politiků není krizí naší. Jsme tu ještě my, chceme být součástí Evropy a je možné se na nás spolehnout. Budeme-li taková, dříve nebo později se i politika podřídí a dosáhne naší úrovně.

PUBLICISTA, NOVINÁŘ - Pavel Pecháček

Chci zdůraznit, že současné události nemají nic společného s událostmi takového typu, jaké se děly například v únoru 1948 nebo v listopadu 1989. Osm let po listopadových událostech je Česká republika v jiné situaci, než bylo Československo roku 1989. Dnes nejde o žádný puč ani převrat ani revoluci. Jde o vývojovou etapu období nastoupeného před osmi lety demokratickou cestou, s výsledky dosaženými už na základě skutečně demokratických voleb. Že se nám leccos dosud nepovedlo a že je dnes v každém z nás kus nespokojenosti, je sice pravda, ale za to si neseme zodpověd-

nost sami, žádná cizí velmoc nám už náš vývoj neurčovala, současná situace je předznamenána vývojem sice nelehkým a komplikovaným, ale už v demokratických podmínkách. Na Západě trvá demokracie déle, a přesto se tam podobné situace, jako je naše dnešní, zákonitě objevují. Ráj není nikde a všude se musí počítat s lidskými sklony a vlastnostmi. Vývoj posledních osmi let u nás je bezprecedentní. Chápu euforii z počátku devadesátých let, ale měli jsme si potom střízlivě uvědomit, že přechod od totalitní minulosti k demokracii a tržnímu hospodářství je po půlstoletí přetěžký. Vytvářeli jej lidé, lidé s chybami a nemnoha zkušenostmi (kde by je vzali?), lidé poctiví i méně poctiví. Dnes jsme zklamáni z chyb, z činů těch méně poctivých i z naší nedočkavosti. Jistě jsme mohli být v dobrem o kus dál, ale v žádném případě jsme za osm let nemohli vyřešit zdaleka vše, co pochází z nánosů neblahé minulosti. Příčiny současné situace tkví i v nedobré politické kultuře, v netoleranci k názorům druhých, někdy v nepřilíš kulturních metodách prosazování vlastních politických názorů a ambicí. Tato politická nekulturnost a její (i logické) zvýrazňování sdělovacími prostředky pak často zakrývá mnohé pozitivní ideje a metody jejich prosazování politiky solidními, poctivými. A spolu vytváří nepřehlednost, nedůvěru, chaos.

Neztrácejme hlavu, nebudme malověrní. Situace, jaká je teď u nás, se ve světě v demokracii objevuje také. Faktem je, že jiné demokracie nejsou tak čerstvé, mají už zajeté koleje. Tam politik, který se právě se svou stranou nemůže prosadit, spíše v zájmu své strany a své politiky odstupuje. (A časem se i vrací.) Vzhledem k určité neustálosti naší mladé demokracie a k naprostému nezvyku na situaci, jaká nastala u nás, bych doporučoval nemávat nad vývojem apaticky rukou, a například v případě předčasných voleb jít určitě k volebním urnám. Žádná strana nemůže být ideální. A tak jdou na Západě leckteří volit - jak říkají - třeba „menší zlo“. Nenechme se prostě znechutit. Extrémisté chodí k volbám všude všichni.

Pavel Pecháček

Karol Sidon

DUCHOVNÍ - Karol Sidon

Kde jinde než v minulosti? Představa, již se svými nejvyššími představiteli sdílela většina občanů, že přechod z komunistického marasmu do života v normální demokracii západního typu lze absolvovat stejně sametově jako revoluci, byla pochybená od samého počátku.

Co jsem řekl, nelze nakonec vytýkat ani české povaze, ona

taková prostě je, protože však i v České republice platí, že „chybami se člověk učí“, doufám, že snad pro některé bude hořké poznání ukazatelem cesty ze zbytečných a škodlivých iluzí. Pravda, a to především pravda o sobě, bývá trpká, ale je to jediné pevné dno, od něhož je možné se odrazit.

Připravila

Michaela Šmerglová
Foto Vladimír Weiss ●